

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Een bezinning op Bonhoeffer [p.4]

Gereformeerde Gemeente Elspeet

28/01/2016
jaargang 94

nr **18**

In het begin van de twintigste eeuw verlaten verschillende personen uit Elspeet en omgeving de Nederlandse Hervormde Kerk. In 1914 ontstaat er vanuit deze 'onthemden' een afdeling van de Gereformeerde Gemeente te Barneveld. Op 10 september 1919 wordt deze afdeling zelfstandig. In hetzelfde jaar neemt men een eenvoudig kerkje aan

de Nachtegaalsteeg in gebruik. In 1938 verrijst er op dezelfde plaats een nieuw kerkgebouw. In verband met de groei van de gemeente en de vele vakantiegangers in de zomermaanden wordt het aantal zitplaatsen zowel in 1976 als in 1993 fors uitgebreid. Momenteel wordt de gemeente gediend door ds. G. van Manen. Het aantal leden en doopleden bedraagt 1032.

Niemand kan... ténzij dat...

Het woordje niemand in de tekst van onze meditatie is een samenstelling uit de woorden 'neen' en 'niemand'. Dat betekent ten diepste, de er niet zijnde. In de praktijk van het leven houdt dit in, dat een iemand niemand heeft, dus verlaten, alleen en eenzaam. Dat valt voorwaar niet mee om van allen en eenieder verlaten te zijn.

Niemand kan tot Mij komen, tenzij dat de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke; en Ik zal hem opwekken ten uiterste dage.

Johannes 6:44

De man uit Johannes 5 in Bethesda, u weet wel, het ziekenhuis in Jeruzalem ten tijde van Jezus' omwandeling op aarde, was zo'n niemand. Hij lag daar al achtendertig jaar te wachten op behandeling, maar daarvoor moest iemand hem wel in het badwater werpen wanneer dat geneeskrachtig beroerd werd door een engel uit de hemel. Echter die iemand was er nooit. Eenvoudigweg omdat hij niemand had. Heel eerlijk en ontwapenend sprak hij tot de Heere Jezus: "Heere ik heb niet een mens (niemand), om mij te werpen in het badwater wanneer het water beroerd wordt; en terwijl ik kom, zo daalt een ander vóór mij neder", Johannes 5:7. In het volgende hoofdstuk Johannes 6 komt datzelfde begrip 'niemand' of 'geen mens' opnieuw aan de orde, maar dan in een ander verband. "Niemand kan tot Mij komen, tenzij..." Hier stuiten we op de radicaliteit van het Evangelie, want zeg dat maar nooit tot een zichzelf handhavende, alleszins godsdienstige Farizeeër of Schriftgeleerde, ook vandaag niet. Niemand kan...! Immers, wat ze nog niet kunnen, gaan ze in ieder geval proberen te kunnen. Net zolang volhouden totdat ze door lezen, bidden, danken, vasten en aalmoezen geven gearriveerd zijn en het Koninkrijk van God ingaan.

Niets is blijkbaar te veel om een iemand voor God te zijn, om rijk en verrijkt te zijn. In Lukas 10:25 vraagt die jonge en aanzienlijke wetgeleerde aan de Heere Jezus: "Meester, wat doende zal ik het eeuwige leven beërven...?" En nu zegt de Heere Jezus, de Koning van de Kerk: "Niemand kan tot Mij komen..." O, als dit woord met

kracht door de Heilige Geest in het hart valt, dan ben ik van het ene op het andere moment een niemand en sta ik met heel m'n leven en godsdienst overal buiten. Dan gaat er een streep door mijn leven en komt er een streep te staan onder Éfeze 2:12: "Dat gij in die tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld." En dat je dan zonder mensen bent en moet zeggen; 'ik heb geen mens', dat is erg. Maar zonder God? Dan ben je écht een niemand. Kom, geliefde lezer, laten we daar eens ernstig over nadenken. "Niemand kan tot Mij komen..." Dat plaatst voor een raadsel, temeer wanneer we lezen in het tweede vers: "En Hem volgde een grote schare..." En in vers 10 en 11: "Zo zaten dan de mannen neder, omtrent vijfduizend in getal.

En Jezus nam de broden, en gedankt hebbende deelde Hij ze den discipelen, en de discipelen dengenen die nedergezeten waren..." En dan de woorden: "Niemand kan tot Mij komen..." Wel komen tot de woorden, tekenen, broden en wonderen, maar nu komen tot Mij! En waarom kan er nu niemand komen? Wel, omdat we weggelopen zijn van God om nooit meer terug te keren. In het Paradijs hebben we in Adam en Eva voor eeuwig afscheid genomen. Afscheid van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. De deur achter ons toegeworpen om zo in gedachten, woorden en daden te bewijzen geen lust te hebben aan de kennis Zijner wegen... En terug...? Nooit...! O, geliefde lezer, als er toch geen 'tenzij' stond was het voor eeuwig kwijt en verloren. Nee, dat 'tenzij' komt niet van 's mensen kant, maar dat komt nu van Gods kant. En daarom is het een Goddelijk 'tenzij'. Dit woordje tenzij is het scharnier in de hermetisch gesloten deur waarachter zich een 'niemand' bevindt. U, jij, ik...?

Kijk, daar gaat die deur open, als door een onzichtbare hand. Open naar Boven, naar de troon van Gods genade en barmhartigheid en wordt een weg geopenbaard door recht en gerechtigheid in de Heere Jezus Christus. "Tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft..." Is dat nu geen eeuwig wonder

ds. J.J. Tanis,
Boskoop

In dit nummer

5 Vluchtelingen
in Nederland [4]

6 Elk zing' Zijn lof [1]

10 Nimmer modderde hij
het door elkaar [1]

- 2** Niemand kan... ténzij dat...
- 3** Het zaligmakend geloof [4]
- 4** Een bezinning op Bonhoeffer
- 7** Even maar
- 8** Relatie wedergeboorte en geloof [4]
- 9** Over schepping en evolutie [4]
- 11** Kerknieuws
- 12** Berichten
- 14** Kerkdiensten
- 20** Waarom komt niet elke zinsnede uit het tweede gebod in ons Troostboek aan de orde?

Het zaligmakend geloof [4]

van welbehagen, dat de Vader Zijn enige en geliefde Zoon bereid gevonden heeft in de vraag: "Wie is Hij Die met Zijn hart Borg worden zal om tot Mij te genaken? spreekt de Heere", Jeremia 30:21. Is er een heerlijker antwoord dat hier ooit op gegeven is dan: "Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands", Psalm 40:9. "Die Mij gezonden heeft..." En nu is die zendende Vader van de Zoon, tevens de trekkende Vader tot de Zoon. Zo zegt ons de tekst helder en klaar: "Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader Die Mij gezonden heeft, hem/haar trekke." En zo liggen het Middel en de Weg tot de zaligheid verklaard in de Vader en geopenbaard in de Zoon en gekend door de Heilige Geest. Dus hoe komt nu die 'niemand' tot Mij? Alleen door de trekking! De profeet Jeremia geeft daar een heerlijk getuigenis van in het 31^e hoofdstuk vers.3: "De HEERE is mij verschenen van verre tijden. Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid." Kom, zijn we zo getrokken? Ik vraag dat temeer omdat er zoveel naar Jezus gaan, gelijk als de schare, zonder getrokken te zijn en zich daarom straks in bittere vijandschap van Hem afkeren. Het woord getrokken hier in de tekst duidt op een zeer krachtige of sterke trekking. Hetzelfde woord vinden we in Johannes 21: "Dat zij het visnet niet konden trekken vanwege de menigte der vissen!" O, getrokken uit deze boze tegenwoordige wereld, uit de macht van de zonden, duivel, hel en dood. Dat trekken is een onweersaanbaar trekken. Daarom ging Abraham uit Ur, en Rachab uit Ninevé, en Ruth uit Moab, en u, en jij, en ik? "Ik wil en zij zullen..." En het getrokken worden en komen tot de Zoon is niet eenmalig maar altijd en telkens weer. Vandaar de bede met de bruid: "Trek mij en wij zullen u nalopen." Kom, zijn we zo al getrokken? De Heere doet dat door middel van Zijn Woord en de prediking van Zijn Woord. Daardoor wil Hij dode zondaren opwekken en trekken tot het leven. Nú en ten 'uiterste dage'. Laat nu, deze dag, de 'uiterste dag' van uw zalig opstaan zijn, dan zal dit het ook zijn in de dag van de toekomst.

'Het geloof nu is een vaste grond der dingen, die men hoopt'.

Hebreeën 11:1

'Wij noemen het geloof een ingestorte hebbelijkheid, of vermogen, om het dus van alle andere te onderscheiden en om deszelfs ware oorsprong en natuur aan te wijzen'.

Niet alsof het geloof onder de natuurlijke of door oefening verkregen hebbelijkheden geteld worden moet, want 'het is een ingestort vermogen; het is Gods gave', zegt de apostel (Ef. 2:8), waardoor wij zalig worden. Te onderscheiden zijn dus het geloof en geloven. Gelijk ook onze geloofsbelijdenis leert.

En nu doet aan het wezen des geloofs niet af, dat wij dikwijls de oefening van het geloof missen; niet geloven kunnen; in vele twijfelingen verkeren. De wedergeborene, die door het ingeplante geloof, Christus ingelijfd werd, heeft in de vruchten het bewijs dat het wezen des geloofs is een kennen en vertrouwen. Het is de vaste grond, waarop zij voor een afval uit de genadestaat bewaard worden, omdat Gods raad onveranderlijk en Christus' verdienste en voorbede volkomen zijn; maar ook is deze grond in iedere gelovige, n.l. hun zijn-in-Christus door dit ingewrochte geloof, niet als een voorbijgaande daad, maar als een hebbelijkheid, waaruit de daden voortkomen. Geschiedde de inlijving door een daad, dan zou dezelve blijven zolang als die daad duurde; maar zodra die ophield, zou de inlijving ook ophouden (Comrie, Catechismus, blz. 436). Doch zo is het niet. En daarom hebben onze vaders zo sterk van het geloof gesproken in betrekking tot de vereniging met Christus; en is het geloof dus een vaste grond der dingen die men hoopt. Hiermede nu wordt veel afgesneden, dat men voor geloof houdt, doch dat het wezen des geloofs mist. Het is wel zeer droevig dat velen zichzelf en anderen opbouwen op indrukken in de consciëntie; gevoeligheden in het gemoed; gezichten en Psalmversjes, zonder dat ooit enige ware kennis van en betrouwen op Christus gekend werd. Men zie toch toe, opdat niet het schijngeloof ons bij de dood zonder Borg voor onze schuld en zonden doe staan; en ons eeuwig alles te kort schiet.

Ook volgt uit deze leer dat een iegelijk te staan hebbe naar de ruste des geloofs in Christus. Die hebbelijkheid des geloofs kome tot dadelijkheid. O, dat het meer onder Gods volk ware een lopen in de loopbaan om Christus te gewinnen; dat wij de grond meer verloren uit al wat buiten de enige Zaligmaker is. Welk een klaarheid zou toch in onze ziel komen, dat het geloof Christus inlijft en al Zijn weldaden aanneemt.

Anderzijds, wat troost ligt in deze leer des geloofs voor al Gods volk, omdat de met Christus verenigde toch nimmer omkomen kan, omdat de Heere Zijn werk in het leven behouden zal. Ga dan het licht in onze harten op, opdat wij in de gemeenschap met Christus beamen mogen het woord van Paulus:

'Het geloof nu is een vaste grond der dingen die men hoopt'.

(wordt vervolgd)

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

Een bezinning op Bonhoeffer

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Binnen de gereformeerde gezindte, of je die nu ruim of krap neemt, is de laatste jaren veel in beweging. Veelal zijn dat ontwikkelingen die geen verbetering zijn, maar die de afstand tot de gereformeerde belijdenis, tot de gereformeerde levensstijl en de praktijk der godzaligheid groter maken.

Een daarvan is de opvallende herwaardering van de Duitse theoloog Dietrich Bonhoeffer (1906-1945). Trouwens, ook over Karl Barth (1886-1968), met wie Bonhoeffer zich theologisch verwant voelde, wordt tegenwoordig in de brede gereformeerde gezindte veel positiever geoordeeld dan tijdens zijn leven het geval was. Dat alles wijst op dieper liggende verschuivingen. Een halve eeuw geleden werd Bonhoeffer vooral geclaimd door vrijzinnige theologen. Spraakmakend was destijds het boekje van de anglicaanse bisschop John A.T. Robinson, dat in een Nederlandse vertaling verscheen onder de titel "Eerlijk voor God". Robinson sloot daarin aan bij teksten van Bonhoeffer die hij aan het eind van zijn leven geschreven had. Daarin pleitte Bonhoeffer voor een christendom dat niet beperkt bleef tot mensen met

zondebesef of andere religieuze ervaringen: een religieus christendom.

Protestantse heilige

In later jaren werd vooral beklemtoond dat er veel meer over Bonhoeffer te zeggen was dan deze nogal extreme uitspraken. Vandaar de groeiende waardering voor hem in brede kring. Het feit dat hij kort voor het einde van de Tweede Wereldoorlog, vanwege zijn betrokkenheid bij het verzet tegen Hitler, door de nazi's ter dood gebracht werd, maakte hem bij velen tot een protestantse heilige.

Nu is Bonhoeffer ongetwijfeld om zijn radicale afwijzing van de nazi's te waarderen, maar daarmee worden zijn theologische opvattingen natuurlijk niet rechtzinniger. Bonhoeffer was een modern protestants theoloog.

Dat blijkt bijvoorbeeld uit zijn Schriftbeschouwing. Hij accepteert voluit de historische Bijbelkritiek. De Bijbel is voor hem niet zonder meer het geïnspireerde Woord van God. Toch is dat een heel wezenlijk punt. De Heidelbergse Catechismus noemt in vraag 21 als kenmerk van het ware geloof 'dat ik alles voor waarachtig houd dat ons God in Zijn Woord geopenbaard heeft'.

Wat velen in de gereformeerde gezindte bij Bonhoeffer aanspreekt is zijn diepe vroomheid. Maar daarbij moeten we natuurlijk wel bedenken dat lang niet alle vroomheid ook de ware vroomheid is. Vroomheid is er in allerlei soorten, binnen en buiten het christendom. Er zijn vrome joden en vrome hindoes. Er is roomse vroomheid, vrijzinnige vroomheid, evangelische vroomheid en nog veel meer. In het licht van de eeuwigheid gaat het

echter niet om menselijke vroomheid, maar om de ware godsvrucht, gewerkt door Gods Geest.

Kloof

Nu is het onmiskenbaar zo dat je bij mensen waarmee je bepaald niet op één lijn zit, soms mooie en waardevolle uitspraken of dichtregels kunt tegenkomen. Dat geldt bijvoorbeeld van de Vlaamse dichter Guido Gezelle. Maar niettemin was en bleef hij voluit rooms. Dat moeten we niet vergeten. Zo zijn in de geschriften van Bonhoeffer eveneens treffende passages te vinden, zeker gezien tegen de achtergrond van zijn dramatische levensgang. Maar daarmee blijft qua theologische opvattingen de grote kloof met Bonhoeffer bestaan. Daar kunnen we niet zo maar overheen stappen. Tenzij we, zoals velen in deze tijd, de leer niet meer belangrijk achten. Dan gaat het er vooral om of iemand je aanspreekt en of het goed voelt. Dat is wel postmodern, maar beslist niet gereformeerd. Bij Bonhoeffer vind je niet de onderscheidende prediking zoals die vanouds wezenlijk is voor onze gemeenten. Bij Bonhoeffer vind je niet de nadruk op de drie stukken die gekend moeten worden om zalig te leven en te sterven. Bij Bonhoeffer vind je niet de afwijzing van de algemene verzoening, waarover de Dordtse Leerregels (hoofdstuk 2 par. 8) heel duidelijk zijn. Bonhoeffer weet ook niet van een particuliere verkiezing.

Verschuiving

De godsdienstsocioloog prof. dr. G. Dekker (zelf modern protestant) signaleerde vorig jaar in het tijdschrift Kontekstueel dat er in de kerken, ook bij hen die zich orthodox noemen, een verschuiving plaatsvindt van de nadruk op de leer naar nadruk op het leven. Evenzo is er een verschuiving van een gerichtheid op het hiernamaals (hemel en hel) naar een gerichtheid op het leven hier en nu. Daardoor staat men opener voor het gedachtegoed van Bonhoeffer dan vorige generaties in orthodoxe kring. Bonhoeffer heeft deze verschuivingen, aldus prof. Dekker, niet alleen voorzien maar ook gestimuleerd.

De hervormd-gereformeerde dr. C.A. van der Sluijs heeft in het RD een en ander maal gewaarschuwd tegen de groeiende waardering voor Bonhoeffer. Daar kunnen we ons alleen maar bij aansluiten. Bonhoeffer past niet in het bevindelijk gereformeerde spoor. De sinds de eeuwwisseling opgekomen waardering voor hem in de gereformeerde gezindte is dan ook een hoogst bedenkelijk verschijnsel.

Dietrich Bonhoeffer

Vluchtelingen in Nederland [4]

Nog grotere gevaren

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Een al te grote toevloed van asielzoekers brengt problemen met zich mee. Gedacht kan worden aan een haperende integratie, druk op de economie, gebrek aan huisvesting. Ook kunnen we denken aan een dreigende islamisering van onze samenleving, de polarisering die daarvan het gevolg is en het belang van onze veiligheid.

Ten gevolge van kerkverlating heeft er een ontzaglijke kaalslag plaatsgevonden.

Naast het vluchtelingenvraagstuk en de wereldwijde opmars van de islam zijn er echter ook nog andere gevaren die ons bedreigen. Misschien zijn die gevaren net zo groot of zelfs nog groter. Om welke gevaren gaat het? Ik wil er twee noemen.

De zwakheid van de christelijke kerk

Het eerste gevaar heeft te maken met de ingezonken toestand van de christenheid in ons vaderland. Ten gevolge van kerkverlating heeft er een ontzaglijke kaalslag plaatsgevonden. De kerk is naar de rand van de samenleving gedrongen. Nederland, eenmaal "het Israël van het westen" genoemd, is thans één van de meest seculiere landen ter wereld. Het is iets dat iedere buitenlander opvalt.

Vooral voor mensen met een religieuze achtergrond is dit veelal een schokkende ervaring. Blootgesteld aan de Godloze en goddeloze cultuur van ons land, worden veel moslims bevestigd in hun eigen gelijk. Sommigen van hen vluchten in een religieuze

getto en zoeken een nieuwe identiteit in een radicale vorm van de islam. Maar ook waar de kerk nog zichtbaar aanwezig is, gaat er dikwijls weinig van uit. Helaas moet dit niet alleen gezegd worden van vrijzinnige en progressieve kerken, maar ook van onze orthodox-gereformeerde kerken. Ook wanneer we nog voor de waarheid staan zijn we vaak zo naar binnen gericht, zo verdeeld, zo liefdeloos, zo doods. Daarbij zijn we zo lauw geworden, zo materialistisch, zo gericht op genieten, zo wereldgelijkvormig.

Wat dat laatste betreft is er een onmiskenbare tendens in onze kringen waar te nemen. We lopen achter de wereld aan. Nee, we lopen uiteraard niet voorop, maar intussen volgen we de trend. Dat is zichtbaar in ons kerkelijk leven, onze gezinnen, onze scholen, onze politieke organisaties enzovoort. We zijn niet alleen aan het schuiven in allerlei ethische kwesties zoals mediagebruik, seksualiteit en gezinsvorming, maar ook in theologische kwesties zoals evolutietheorie, Schriftgezag en de plaats van de vrouw. We schuiven almaar verder. En

wéé degene die er iets van zegt! Die leidt aan 'verstarring', is aan het 'polariseren' en houdt zich bezig met 'pietluttigheden'. Het is een pijnlijke vraag, maar ze moet toch gesteld worden: wat is nu het grootste probleem: de kracht van de islam of de zwakte van de kerk? Toen Jona sliep in het onderste van het schip terwijl een storm raasde over de zee, was het antwoord duidelijk. Niet de heidense zeelieden waren het probleem, maar Gods knecht. Niet de wereld, maar de kerk. De zeven gemeenten van Klein-Azië zijn ten onder gegaan, niet door de overmacht van een valse godsdienst, maar door zonde, dwaalleer en onbekeerlijkheid. Een kerk die daarin volhardt valt ten slotte als een rotte appel in de handen van de vijand.

De kracht van de liberale jihad

Er is nog een tweede gevaar. We horen veel over de islamitische jihad, de heilige oorlog van de moslims dus. Dat gevaar mag inderdaad beslist niet onderschat worden. Ik hoop daar nog op terug te komen. Maar er is ook een "liberale jihad". Er is een onheilige oorlog van landgenoten die afscheid hebben genomen van het christelijk geloof en nu alles op alles zetten om via politiek, media en onderwijs alles op te ruimen wat nog herinnert aan het verleden.

We stellen de vraag wat erger is: de islamitische jihad of de liberale jihad. Misschien is die laatste wel de ergste. De jihad van partijen als D66 gaat sluipend en geleidelijk, maar is niet minder fel en gevaarlijk. De liberale jihad maakt geen gebruik van openlijke vervolging of fysiek geweld, maar van fijne spot, een gelijkschakelingsstrategie, verregaande overheidsbemoeienis, uitsluiting uit het wetenschappelijk debat en nieuwe vormen van discriminatie. Denk bijvoorbeeld aan de wijze waarop eenverdieners in hun portemonnee worden geraakt. Wat dat betreft kun je sympathie voelen voor traditionele moslims en asielzoekers die onder druk worden gezet om "Nederlandse normen en waarden" te omhelzen en in het kader van een inburgeringscursus onder andere kennis moeten nemen van onze naaktstranden. We hebben op dit moment vooral oog voor "het gevaar van buitenaf". Laten we het gevaar van binnenuit niet vergeten. Er ligt een oordeel in de huidige ontwikkelingen. Merken we het op? Het ergste oordeel zou zijn als we de oordelen niet meer opmerken en overgegeven worden aan de verharding. Dan is de verwoesting nabij!

(slot)

Elk zing' Zijn lof [1]

E. van Dijkhuizen,
Woudenberg

Goede geestelijke liederen om thuis, op school en op vereniging te zingen, naast de Psalmen, zijn er niet snel genoeg. De recent verschenen zangbundel "Elk zing' Zijn lof" wil in de behoefte voorzien.

muziekcultuur in onze gezindte'. De samenstellers betrekken deze woorden uit de vorige bundel graag ook op hun nieuwe bundel.

Meerdere eeuwen

"Elk zing' Zijn lof" bevat liederen van oudvaders, hun nazaten en geestverwanten. Bekende namen als Van Lodenstein, Schortinghuis, Revius en Ledeboer komen voorbij. Uit de Engelse traditie staan er teksten in van Bunyan, Watts en McCheyne. Ook enkele eigentijdse dichters zoals E. Kooijmans en K. Reiziger leveren materiaal aan. Daarmee omspannt de bundel een periode van meerdere eeuwen.

Dat komt tot uitdrukking in de teksten. Sommige leunen sterk op de taal van de Statenvertaling, andere zijn eigentijdser. Opnieuw geven de samenstellers helder aan hoe ze dit zelf zien: 'Een deel van de teksten is beschrijvend en beschouwend, maar een groot deel is geschreven vanuit de bevinding van Gods volk. De dichters hebben woorden gegeven aan het werk van Gods Geest dat zij in hun hart gewaar werden. En omdat de Heilige Geest altijd - ook in de 21e eeuw - hetzelfde werkt, kunnen deze woorden herkenning oproepen'. De liederen zijn overzichtelijk ingedeeld in groepen, zoals Gods Woord en dienst, Ellende, verlossing en dankbaarheid, Gebeden, Bijbelliederen en liederen voor de herdenking van de verschillende heilsfeiten. De indeling in categorieën komt de bruikbaarheid van de bundel ten goede. Het zoeken naar een lied voor een speciale gelegenheid is daardoor eenvoudig.

"Elk zing' Zijn lof" is een uitgave van het Ds. G.H. Kerstencentrum in Veenendaal, de (onderwijs)organisatie die nauw is gelieerd aan de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. De samenstellers zien de bundel als het vervolg op "Uit Sions zalen", verschenen in 1991.

In hun helder geschreven inleiding leggen ze uit wat de redenen zijn om met een nieuwe bundel te komen. Samengevat: de achterban vraagt om meer liederen in het genre van "Uit Sions zalen" én om liederen die specifiek geschikt zijn voor jonge kinderen. Daarnaast noemen de samenstellers een inhoudelijke reden. Ze willen de reformatorische gezindte - opnieuw - laten kennismaken met het poëtisch erfgoed van de Nadere Reformatie. Daarbij citeren ze met instemming uit het "Ten geleide" in de vorige bundel:

'In de praktijk grijpt men maar al te makkelijk naar liederen die voorhanden zijn, waarin over wezenlijke zaken aangaande de toe-eigening van het heil zeer oppervlakkig en in algemene zin gesproken wordt. Wij menen met deze bundel een bijdrage te leveren aan het uitbouwen en verdiepen van een Bijbels verantwoorde

Verjaardag prinses Beatrix

Op 31 januari mag onze oud-koningin de leeftijd bereiken van 78 jaar. Haar leven is nu zo anders dan toen zij onze koningin was. Al moet worden opgemerkt dat zij niet geheel in stilte haar weg gaat. We feliciteren haar van harte met het nieuwe levensjaar. We wensen haar toe, dat zij de weg niet alleen hoeft te gaan. Haar belijdenis bij haar inhuldiging in 1980 zij haar zielsbeleving: 'Mijn schild en de betrouwen, zijt Gij, o God, mijn Heer'. Dan is er op de achtergrond een biddende prinses. Wat zou dat groot zijn! Een zegen voor het volk en voor haarzelf. Bij alle onrust in de wereld wordt dan iets van de stille vrede Gods ervaren. De apostel zegt in Éfeze 2: 'Hij is onze vrede'. Dat bij het klimmen der jaren door de Heilige Geest dit gezien mag worden door prinses Beatrix. Dan is het in de tijd van de avond van het leven toch licht. Deze genade wensen we haar van harte toe.

Namens de redactie, ds. C. Neele

Inhoudsvol

Citeren uit een bundel met 130 liederen is niet zonder risico. Er speelt altijd een zekere mate van subjectiviteit een rol. Toch een poging om een paar zaken wat de tekst betreft voor het voetlicht te halen. Mooie voorbeelden van inhoudsvolle én voor kinderen begrijpelijke liederen zijn "Groot voorrecht van de doop" (lied 9), "Heilig Avondmaal" (10), "Ik ben U dank verschuldigd" (39), "Verjaardagslied" (45), "Mijn genade is u genoeg" (52), "Door druk en kruis" (59), "Zij zingen het lied van Mozes" (63), "Mijn Jezus lief" (72), "Advent" (92), "Gethsémané" (106) en "Oudejaarslied" (127). Wie de dichters van deze liederen erbij zoekt, zal zien dat ze uit verschillende perioden dateren. "Oud" is dus niet per definitie kind-afstandelijk en "jong" kindvriendelijk.

Sommige teksten roepen vanwege de inhoud of moeilijkheidsgraad vragen op en zullen uitgelegd moeten worden. Enkele voorbeelden. "De val in Adam" (lied 11): 'de wereldse schatten, ach kind, zij bevatten een hel in hun schoot!' "Lofzang van Job" (34): 'wanneer de wormen, deez' mijn huid in 't graf geweest is tot een buit, en dit mijn zwakke lichaam daar, geheel doorknaagd zal zijn van haar.' "Lijdensoverdenking" (113): 'Ga ik met U ook de trappen van de Schedelberg opstappen.' "Nieuwjaarslied" (129): „laat d' oude mens mij maar begeven en gaan met 't oude jaar voorbij'.

Het zijn enkele kanttekeningen bij de vele mooie teksten in "Elk zing' Zijn lof". De gebruiker ontdekke ze zelf!

Soms hapert de tekst. Het lied "Wedergeboorte" (18): 't Is 't werk door Christus' kracht voor Zijne uitverkoren'. Bedoeld wordt natuurlijk: uitverkorenen. "Gebed om de Geest" (122): 'totdat ik eens geheel en al een nieuwe schepsel wezen zal'. Dat is een lettergreep te veel.

Het zijn enkele kanttekeningen bij de vele mooie teksten in "Elk zing' Zijn lof". De gebruiker ontdekke ze zelf!
In de volgende aflevering nog iets over de muzikale kant van deze bundel.

(wordt vervolgd)

Tragisch

Regelmatig kom ik er op de fiets langs: Hogeschool Inholland in 'De Kop van Zuid' te Rotterdam. Een immense brede school voor hoger onderwijs. Dit instituut zonder christelijke grondslag is ontstaan uit twee Rotterdamse kweekscholen, namelijk de hervormde Koningin Wilhelmina Kweekschool en de gereformeerde Kweekschool met den Bijbel. Onlangs heeft dr. J. Exalto, historicus aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, onderzoek gedaan naar de geschiedenis van deze beide scholen in de periode tussen 1806 en 2016. Over het algemeen blijkt er weinig studie gedaan te zijn naar de geschiedenis van levensbeschouwend onderwijs in ons land. De uitkomsten van deze studie staan model voor andere protestants-christelijke scholen en zijn dus zeker ook van belang voor ons reformatorisch onderwijs.

De vraag is: hoe komt het dat hun oorspronkelijke identiteit wegvloede? Het blijkt dat dit niet een 'toevallige' ontwikkeling was, een onafwendbaar gegeven, maar dat hier bewuste keuzes achter zaten. Op beide kweekscholen hield men zich bewust en intensief bezig met de identiteit. Men zocht volgens de VU-historicus naar nieuwe vormen om de eigen identiteit gestalte te geven. Die bezinning was dus niet het punt. Maar er werden vervolgens op drie punten bewuste keuzes gemaakt die de ontwikkelingen hebben bevorderd zoals die nu zijn gebleken. Ontwikkelingen die tenslotte het droevige einde betekenden van de eigen identiteit en dus van het bestaansrecht. De keuzes werden gemaakt op drie fronten:

- Door schaalvergroting en fusies werd men steeds **groter**. Er ontstonden mega-scholen.
- Men wilde ook steeds **opener** zijn. Dat bleek in het ruimere personeelsbeleid en de bredere instroom van leerlingen/studenten, voor wie 'de onderlinge ontmoeting vormend' zou moeten zijn. De kleinschaligheid was daarvoor eigenlijk een belemmering. De eigen leer en de eigen sfeer van de oprichters werden als beklemmend ervaren. Meer openheid naar de cultuur en de samenleving werd bepleit en gepraktiseerd.
- De verantwoordelijken voor het beleid, de schoolleiders en directeuren, de managers in de schoolleiding, stonden niet (meer) van harte achter de oorspronkelijke uitgangspunten en stuurden een andere kant op als de oprichters beoogden. De band met de grondslag en identiteit werd al **losser**.

Zo gingen de beide kerkelijke kweekscholen van toen helemaal óp in het Hogeschool Inholland van nu. Er is van de identiteit werkelijk niets meer over! Grote scholen, andersdenkende leerlingen en 'gemakkelijke' managers zijn de bedreiging van de identiteit (gebleken). Wanneer we deze drie woorden tot ons laten doordringen - groter, opener en lossier - zou dat ons niet waakzaam moeten maken? Waakzaam en biddend bij onze beleidsvoornemens, bij fusie(s), bij de mogelijke instroom van andersdenkenden, bij benoeming van personeel en zeker van leidinggevenden. We kunnen niet zuinig genoeg zijn op het kostbare pand van het eigen onderwijs, dat ons nóg is toebetrouwd. Ter wille van onze jonge generatie: waak dan en bid!

v. A.

Relatie wedergeboorte en geloof [4]

ds. H. Paul,
Moerkapelle

Uit al deze uitspraken van Calvijn wordt wel heel duidelijk dat het woord "wedergeboorte" door hem wel degelijk in tweeërlei zin wordt gebruikt. Hij duidt daarmee zeker dikwijls de levensvernieuwing aan, zoals zij bewust door de gelovige doorleefd wordt en zich manifesteert in droefheid over de zonde en in lust en liefde om naar de wil van God in alle goede werken te leven.

Amesius

Hij reserveert het echter ook voor de eerste vernieuwende daad van de Heilige Geest, waardoor het verstand verlicht wordt en de halsstarrige zondaar vertederd wordt tot het aannemen van het Evangelie, voor wat men later "de wedergeboorte in engere zin" placht te noemen. En even vast als hij ervan overtuigd is dat de voortgaande vernieuwing op het geloof volgt en daaruit voortkomt, handhaaft hij eveneens dat er zonder voorafgaande vernieuwing des harten geen geloof mogelijk is. De leer der wedergeboorte in engere zin is dus - wat het wezen der zaak betreft - geen uitvinding geweest van naar scholastische onderscheidingen jagende zeventiende-eeuwse dogmatici. Ook de reformatoren en de oudste symbolische geschriften van de Gereformeerde kerken nemen in het hart van de zondaar een werking des Heiligen Geestes aan, waardoor Hij dit principieel verandert, opdat hij de roepstem van het Evangelie zal kunnen horen en geloven. En zij hebben deze wer-

king en verandering ook "wedergeboorte" genoemd, al lieten zij veelal na haar scherp te begrenzen tegenover de voortgaande vernieuwing van de mens. En dit is ook waarlijk geen wonder. Wie leert dat het geloof niet uit ons is, maar Gods genadegave, dat wij niet kunnen geloven en Christus aandoen wanneer ons hart niet wordt veranderd en levend gemaakt, die moet ook leren dat die verandering en levendmaking een begin heeft, dat voor de gehele voortgang en voltooiing van het nieuwe leven beslissend is. Het valt ook niet te ontkennen dat het woord "wedergeboorte", wanneer men het op zichzelf beschouwt, er geheel op berekend is om dat begin aan te duiden en om daarop de aandacht te vestigen. Met de geboorte begint immers het leven van de mens. Niemand kan op aarde leven zonder dat hij eerst is geboren. Een mens wordt ook niet zijn gehele leven door geboren, maar zijn geboorte tekent zich scherp tegen zijn verdere leven af als het feit van zijn ter wereld komen.

Wie daarom van "wedergeboorte" spreekt, maakt door dat woord alleen reeds de indruk dat hij een nieuw begin bedoelt, het begin van de geestelijke mens en zijn leven in Christus. Zij wordt daarin voorgesteld als een handeling die voltooid is, of die minstens tot een voorlopige afsluiting is gekomen. Dit is alleen maar mogelijk als men daarbij denkt aan de eerste principiële vernieuwing van het hart van de zondaar, waardoor zijn stenen hart in een vlezend hart wordt omgezet.

Bavinck zegt terecht: 'Het woord sluit niet uit de wasdom en de ontwikkeling van het nieuwe leven, maar doet onwillekeurig denken aan de wording en het ontstaan daarvan.'

Nu rest nog de omstreden vraag: of en in hoeverre er sprake kan zijn van werkingen in of aan de mens, waardoor de eigenlijke wedergeboorte wordt voorbereid. Zij die de samenwerking van God en de mens voorstaan, de zogenoemde "synergisten" - zoals pelagianen en remonstranten - waren voorstander van de leer der "voorbereidende genade". In deze voorstelling heeft de zondaar het in zijn macht om Gods wederbarende genade de weg te versperren door zich daartegen hardnekkig te verzetten. Maar ook om zelf de gunstige voorwaarden te scheppen, waaronder de Geest kan werken. Deze voorstelling is door de gereformeerden altijd met grote beslistheid en zonder enig voorbehoud afgewezen.

De vraag is ook meermalen gesteld of het toch niet mogelijk is van voorbereidende genade te spreken als van werkingen van de Heilige Geest, die aan de wedergeboorte voorafgaan en waardoor door de Geest Zelf, zonder medewerking van de zondaar, de weg gebaad wordt tot de verandering van het hart.

Voorbereidende genade in deze zin werd geleerd door Amesius. Met name Maccovius heeft deze opvatting krachtig bestreden, ook vanwege het gevaar van pelagiaanse en remonstrantse dwalingen. Wanneer de oude gereformeerden toch de term "voorbereidende genade" gebruiken, dan wordt daar een betoning van genade mee bedoeld, zoals het weerhouden van vreselijke zonden, een christelijke opvoeding, het mogen horen van de prediking van Gods Woord en dergelijke. Maar zij gaven ook uitdrukkelijk aan dat deze "voorbereidende genade" het hart van een zondaar nog niet in het minst verandert. Er is geen tussentoestand tussen de geestelijke dood en het geestelijk leven.

(wordt vervolgd)

Over schepping en evolutie [4]

Is het ook dat God gezegd heeft

ds. D. de Wit,
Barneveld

De theïstische evolutieleer gaat ervan uit dat God de Schepper de evolutie heeft gebruikt om onder meer tot het ontstaan van de mens te komen. Vóór de mens zouden er mensachtigen geweest zijn die geroofd en gedood hebben.

Er was pas sprake van zonde toen God Zijn wet gaf om te onderhouden. Dat is mogelijk pas gebeurd - zo betoogt prof. G. van den Brink - toen de mens tot moreel bewustzijn werd gebracht. Het Woord uit Romeinen 5 wordt daarbij aangehaald. Paulus schrijft daar: 'Want tot de wet was de zonde in de wereld; maar de zonde wordt niet toegerekend als er geen wet is'. Afgezien van het feit dat dit vers niet in het verband van Romeinen 5 wordt aangehaald, is de uitleg ervan ook in strijd met het geheel van de Schrift, ja met Wie God werkelijk is! In het vorige artikel hebben we erop gewezen dat Romeinen 5 ervan spreekt dat de Heere verbondsgewijze werkt. De theïstische evolutieleer komt hier niet mee overeen. In dit artikel willen we laten zien dat deze leer een aanval is op Wie God is, op Zijn deugden.

Naar Gods beeld en gelijkenis

We lezen in Genesis 1:26: 'En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis'. We weten uit Éfeze 4:24 en Kolossenzen 3:10 dat dit betekent: in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid. Daarin klinken Gods deugden, zoals ze ook in de wet horen te zijn. We lezen dat in Romeinen 7, waar Paulus schrijft dat de wet heilig, rechtvaardig en goed is. Wanneer we zo Schrift met Schrift vergelijken, kunnen we niet anders zeggen dan dat de Heere de mens geschapen heeft in overeenstemming met Zijn deugden, zoals ze in de wet worden geopenbaard.

Deze wet is onveranderlijk, want God is onveranderlijk. De beoordeling van wat zonde en geen zonde is, wordt niet bepaald door de staat waarin de (pre-)mens verkeert. Die wordt ook niet bepaald door het morele bewustzijn. Wat nu zonde is, is altijd zonde (geweest)! De bewering dat de mens pas kon zondigen, toen hij tot moreel bewustzijn kwam, is een aantasting van God in Zijn onveranderlijke deugden. Dat mag beslist niet.

Toerekening van de zonde

Mogelijk wordt bedoeld dat de toerekening van de zonde pas plaatsvond toen de mensachtige mens werd. De dieren wordt immers ook de zonde van roven en doden niet toegerekend. Echter, ook deze gedachtegang is een aantasting van Gods deugden. De Heere heeft zéér goed geschapen, zonder enig gebrek. Dit is

niet - zoals beweerd wordt - dat de Heere Zijn doel bereikte. Nee, de hele schepping was een getuigenis van Gods goede werken die in volmaakte overeenstemming waren met Wie God is! Daar woonde Hij in. De schepping is niet goed geworden door evolutie, de schepping is goed geschapen door God zoals Hij Zich openbaart in Zijn deugden.

De dood is door de zonde in de wereld gekomen. Paulus schrijft in Romeinen 8 dat het ganze schepsel zucht. Het zucht omdat het de zondige mens moet dragen die niet meer beantwoordt aan Gods schepping. Zou de schepping gezucht hebben voor de val? Het is eigenlijk godslasterlijk dit zelfs maar te denken.

Totale natuur en unieke natuur

De mens is bij de schepping niet goed geworden, maar goed geschapen. Dat betreft zijn gehele natuur. Bij de val is daarom niet alleen een zonde gedaan, maar is ook de totale natuur verdorven. Wanneer gesproken wordt over een ontwikkeling naar een mens toe, kunnen we met deze leer van de val, die door de hele Schrift te vinden is, niet meer uit de voeten. Bovendien is de theorie van de ontwikkeling van de (oer)mens ook in strijd met het spreken van de Schrift zelf. De Heere schiep gras,

De bewering dat de mens pas kon zondigen, toen hij tot moreel bewustzijn kwam, is een aantasting van God in Zijn onveranderlijke deugden. Dat mag beslist niet.

kruid en bomen met vrucht naar zijn aard (Hebr.: *mîn*). Zo wordt dat ook gezegd bij de vogels en dieren, niet alleen in Genesis 1, maar ook in bijvoorbeeld Leviticus 11 en Deuteronomium 14. Dit woord wordt in heel de Schrift niet gebruikt voor de mens! In Genesis 1:25 staat drie keer: 'naar zijn aard'. Maar bij de mens: 'naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis'.

Dat tekent ook de diepte van de val. Dit geschapen zijn naar Gods beeld ligt verdorven! De mens is totaal onheilig, onrechtvaardig en kwaad geworden. Wanneer déze leer van héél de Schrift wordt verlaten, heeft dat ook gevolgen voor de plaats van Christus in schepping en herschepping. We hopen dat uit te leggen in een volgend artikel.

(wordt vervolgd)

Nimmer modderde hij het door elkaar [1]

'Twee gekroonde hoofden hebben het tijdelijke met het eeuwige verwisseld', schreef een weekblad in 1885. 'De eerste was van de mensen, de tweede van de Heere gekroond'. De Spaanse koning Alfons XII was maar 28 jaar geworden; hij stierf aan tuberculose. Op diezelfde dag overleed in het Zeeuwse 's-Gravenpolder de 64-jarige ds. D. Bakker, eveneens na een ernstige ziekte. 'In de Heere ontslapen', meldde het weekblad. 'En wij mogen wel zeggen: Er is een held in Israël gevallen'.

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

't Hof D' Palmboom, Bakkers boerderij tussen 's-Gravenpolder en Baarland.

Na het overlijden van ds. Ledeboer in 1863 waren zijn gemeenten uiteengevallen in een groep rond oefenaar D. Bakker en een gedeelte rond ds. P. van Dijke. Bakker werd predikant, nu ruim anderhalve eeuw geleden. Verschillende van onze gemeenten behoorden ooit tot zijn kerkverband. Officieel hadden ze geen naam; in de volksmond heetten ze de Bakkerianen.

Toen het kerkverband in 1945 tenietging, sloten Melissant, Oude-Tonge en Stad aan 't Haringvliet zich aan bij de Gereformeerde Gemeenten. Reeds eerder zetten Herkingen, 's-Gravenpolder (grotendeels), Kruiningen en Nisse die stap, terwijl groepjes in het Zeeuwse Nieuwerkerk en in Opheusden eveneens naar onze gemeenten overkwamen.

Ook Axel, Borssele, Nieuw-Beijerland en Terneuzen behoorden ooit tot de gemeenten van ds. Bakker. Andere Bakkeriaanse gemeenten werden oud gereformeerd. Een groepje in Poortvliet kwam waarschijnlijk in de Gereformeerde Kerken

terecht, waarna een deel daarvan in 1943 alsnog overkwam naar de Gereformeerde Gemeenten.

Oefenaar

Ds. Bakker was afkomstig van een boerderij bij het Zeeuws-Vlaamse dorpje Hoek. Hij verhuisde naar Zuid-Beveland en was op 25-jarige leeftijd diaken en kerkvoogd in de Hervormde Kerk van 's-Gravenpolder. In 1849 werd hij stilgezet. Later schreef hij daar uitvoerig over in zijn boekje 'Gods groote barmhartigheid verheerlijkt aan een overtreder van al Zijne geboden'. Hij begon gezelschappen te bezoeken en nodigde ds. Ledeboer uit op bezoek te komen. De predikant van Benthuizen institueerde een gemeente in 's-Gravenpolder, waarin Bakker opnieuw diaken werd. 'Lerend diaken', want al spoedig wist hij zich tot het predikambt geroepen. Dat gebeurde in 1851, het jaar waarin oefenaar P. van Dijke uit Sint Philipsland predikant was geworden.

Ledeboer wilde Bakker ook tot predikant

bevestigen, maar die beschouwde dat als een onmogelijkheid. Hij bleef vooralsnog oefenaar en diende 's-Gravenpolder nu als lerend ouderling.

Het beliefde de Heere de eenvoudige toespraken weleens wonderlijk te zegenen voor Zijn erfdeel, schreef Bakker. 'Doch dit nam evenwel niet weg dat ik bij het einde onzer samenkomsten meestal onder hevige aanvallen en bestrijdingen kwam'. Dat liep soms hoog op, maar 'dan geliefde Hij mij altijd weder Zijne zalige vertroosting uit Zijn dierbaar Woord toe te dienen, waardoor mijn harte wederom tot ruste kwam'.

Breuk geheeld

Nadat Ledeboer overleed, liep het al spoedig spaak tussen de overgebleven voorgangers. Door accentsverschil in de prediking en wellicht ook door een botsing van karakters kwam het tot een breuk tussen ds. P. van Dijke enerzijds en de oefenaars D. Bakker ('s-Gravenpolder) en M. Luijk (Stavenisse) anderzijds. Deze scheur werd feitelijk pas geheeld toen Bakkers gemeenten zich lang na zijn overlijden aansloten bij de Gereformeerde Gemeenten of de Oud Gereformeerde Gemeenten. Tegen de bevestiging tot predikant had Bakker veel bezwaren gehad, maar hij mocht zich nu 'door het geloove onvoorwaardelijk overgeven aan de Heere'. Er was geen predikant in zijn kerkverband die hem kon bevestigen, dus dat gebeurde door oefenaar Luijk. De dienst werd op 18 oktober 1865 gehouden op 't Hof D' Palmboom, Bakkers boerderij tussen 's-Gravenpolder en Baarland. Met een preek over Kolossenzen 4:5 deed hij vier dagen later intrede: 'Biddende meteen ook voor ons, dat God ons de deur des Woords opene om te spreken de verborgenheid van Christus'.

Een tweede preek

Die deur stond in zijn eigen waarneming niet altijd wijd open. Ds. J. Fraanje vertelde daarover: 'Ik heb eens van ds. Bakker gehoord dat hij op de preekstoel stond en daar maakte de duivel hem wijs dat hij er niks van gemaakt had. Maar daar kreeg die oude man de toevlucht tot God te nemen en werd hij bekrachtigd onderaan de preekstoel uit dat versje van Psalm 140: 'Gij zijt, o Heere, mijn God alleen.' En wat ging hij toen doen? Wel, hij heeft onderaan de preekstoel nog een preek gedaan. Hij zag weer zoveel in God en in Zijn deugden, dat de duivel wijken moest, want als de Heere aan de spits treedt, moet de duivel ervandoor!' (wordt vervolgd)

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Barendrecht: ds. A. Schot te Nunspeet;
Te Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. P. van Ruitenburch te Chilliwack (Canada);
Te Terwolde-De Vecht:
ds. C. van Krimpen te Yerseke.

BEDANKT

Voor Beekbergen:
ds. M. Joosse te Hendrik-Ido-Ambacht.

PASTORIEZORGEN (1)

Vorige week dinsdagavond heeft **ds. J. Driessen** een heup gebroken. De dag erna is hij geopereerd. Een nieuwe heup moest worden geplaatst. Een revalidatietraject is begonnen. Dit zal lang duren. De preekbeurten voor dit jaar moeten worden afgezegd. Ook dit valt hem erg zwaar. Het welbehagen des Heeren gaat door de hand van Christus echter gelukkig voort. We wensen hem van harte toe dat dit zijn troost mag zijn. De Heere zij hem en zijn vrouw nabij. Hij doe ervaren dat met Hem alle dingen mogelijk zijn, zelfs in deze moeilijke weg.

Ds. C. Neele

PASTORIEZORGEN (2)

Gezondheid en preekbeurten van ds. J. Schipper

Het zal u misschien bekend zijn, dat er zorgen zijn over de gezondheid van ds. J. Schipper te Leerdam. Bij een vorige operatie is er slijm met verkeerde cellen gelekt in de buikholte. Nu gaat men proberen via de zogenaamde hipec-behandeling er medisch gezien alles aan te doen om deze cellen weg te nemen c.q. te bestrijden. Dit is beslist geen eenvoudig traject! Maandag 1 februari moet hij daarvoor in het Erasmusziekenhuis in Rotterdam worden opgenomen, om de volgende dag geopereerd te worden. Na de operatie zal hij een aantal dagen op de IC-afdeling verpleegd worden en vervolgens op een gewone zaal. Totaal gaat het om een ziekenhuisopname van twee tot drie weken. Dan wacht hem een herstelperiode van zes tot acht weken. Daarvoor zal hij ten huize van zijn dochter en schoonzoon, de familie Stufken-Schipper in Scherpenzeel, vertoeven. Wanneer het ooit waar is, dan zeker ook nu:

dit alles zo de Heere wil en wij leven zullen. We hopen zo van harte voor onze geliefde broeder dat de Heere met hem méégaat. Want het is geen geringe zaak. We hopen en bidden dat dit intensieve middel gezegend mag worden; dat hij voor complicaties bewaard mag worden. En vooral dat Gods genadige nabijheid in Christus Jezus door hem ervaren mag worden. De kennelijke vrucht van 'en in zware strijd zijnde, bad Hij dezelfde woorden' moge door de gemeenten voor hem worden afgesmeekt. Dan is hij - ook in het gemis van zijn onvergetelijke vrouw - toch niet alleen!

De praktische consequentie van het bovenstaande begrijpt u wel: *al zijn voor de maanden februari en maart afgesproken preekbeurten moeten vervallen. Laten we daar goede nota van nemen. We moeten hem de rust gunnen die hij zo nodig zal blijven te hebben en hem daarom ook zo weinig mogelijk met vragen hierover lastig vallen.*
v. A.

AMBTJUBILEUM OUDERLING S. VAN STEENSEL (1966-2016)

Wij nodigen u hierbij uit tot het bijwonen van de receptie in verband met het 50-jarig ambtsjubileum van ouderling S. van Steensel op zaterdag 13 februari, van 14.00-16.00 uur, in de zaal van onze kerk, Molendijk 84 te Goudswaard.

Namens kerkenraad Geref. Gemeente Goudswaard,
T.C. van Kralingen, wnd. preses
A.C. Visser, scriba

VERSLAG AFSCHIED DS. K. BOEDER VAN TERWOLDE-DE VECHT

Op woensdagavond 6 januari nam ds. K. Boeder afscheid van onze gemeente wegens vertrek naar de gemeente van Dirksland. Bijna 6½ jaar heeft dominee onze gemeente mogen dienen. Tijdens de afscheidsdienst bediende ds. Boeder het Woord uit Numeri 6:24 t/m 26. *De HEERE zegene u en behoede u; De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede.*

Het thema was: De priesterlijke zegen

1. De zegen des HEEREN; 2. De genade des HEEREN. 3. De vrede des HEEREN.

De zegen des HEEREN

Mozes mocht de zegen niet op het volk leggen. Dat deed Aäron, de priester. Nadat hij het offer gebracht had wachtte het volk totdat Aäron het Heilige verliet. Dan breidde hij de handen over het volk uit en sprak: De HEERE zegene en behoede u. Wie was dat volk? Het was een zondig volk, denk maar aan het dansen om het gouden kalf. In elk vers staat de naam HEERE. De priesters legden de zegen op het volk in de Naam des HEEREN. HEERE, dat is de Vader in Zijn verkiezende liefde, de Zoon in Zijn verlossende liefde en de Heilige Geest in Zijn toepassende liefde.

De HEERE zegene u, en behoede u, het staat in de wensende vorm. Het volk is onderweg van de Sinaï naar Kanaän. De gevaren zijn groot. Ze zijn omringd door doodsgevaren. Ze trekken door de woestijn, waar gebrek is aan alles. Zo is het ook met het geestelijk Sion. Ze hebben de leiding, bewaring en bescherming van de HEERE nodig.

De genade des HEEREN

De HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.

Wie was dat volk? Veertig jaar heeft de Heere verdriet gehad van dat volk, het was een volk dwalende van hart. Verdient dat Hij hen niet genadig zou zijn. Niet Zijn genade, maar Zijn oordeel verdient. En toch, de HEERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig?

Hoe kan een schuldig volk deze zegen ontvangen? Dit staat nauw in verband met het werk van de priester. Wat deed de priester voordat hij het volk zegende? Hij offerde. En dan denken we aan de Zone Gods, Die zich zo diep wilde vernederen. Hij ging de weg van kribbe naar kruis. De Heere kan alleen genadig zijn, om dat Offer dat gebracht is op Golgotha. Hebben wij dat Offer nodig gekregen, nog wil Hij die genade schenken. Haast u toch, spoedt u.

De vrede des HEEREN

De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede.

De tollenaar heeft geleerd wie hij was en bleef. Zondaar. O God, wees mij de zondaar

genadig. Hij mocht zichzelf veroordelen vanwege zijn ongerechtigheden. Hij kreeg in plaats van veroordeling, vrijspraak. En dan de vrede. Dan wordt genâ van waarheid blij ontmoet, de vrede met een kus van 't recht gegroet. Het oordeel verwachten en de vrede mogen smaken. Dat is een vrede op grond van recht en gerechtigheid. Alleen om de verdienste van Hem, Die Zijn ziel tot een schuldoffer stelde. En dan eindigt vers 27: En Ik zal hen zegenen. Het welbehagen gaat door Zijn hand gelukkig voort. Aan het einde van de dienst sprak ds. Boeder nog enkele persoonlijke woorden. Vervolgens werd hij toegesproken door ds. A. Schreuder namens P.S. Oost en classis Rijssen. Namens kerkenraad en gemeente sprak ouderling J.A. Kluin. De gemeente zong tot slot de dominee en

zijn gezin Psalm 121:1 en 4 toe.
Kerkenraad Geref. Gemeente
Terwolde-De Vecht

VERSLAG BEVESTIGING/INTREDE DS. K. BOEDER TE DIRKSLAND

Ds. K. Boeder heeft op 20 januari intrede gedaan als predikant van onze gemeente die twee jaar vacant is geweest. De bevestigingsdienst werd geleid door ds. S. Maljaars als consulent van onze gemeente. Vanuit Psalm 20:3 werden we bepaald bij het thema "Een gebed om hulp bij ambtsvervulling" 1. Van Wie die hulp moet komen 2. Hoe die hulp moet komen 3. Vanwaar die hulp moet komen. 's Avonds deed ds. K. Boeder intrede met de woorden uit 1 Korinthe 2:2, met als thema: "De gepredikte Middelaar". De dominee stond stil bij 1. Gegeven Middelaar; 2. Volko-

men Middelaar; 3. Verkregen Middelaar. Na de preek werd hij toegesproken door ds. J. van Belzen, namens de classis Tholen en de Particuliere Synode Zuid. Namens de gemeente Goeree-Overflakkee sprak wet- houder F.J. Tollenaar. Namens kerkenraad en gemeente sprak ouderling J. A. Kardux. Deze liet de predikant staande toezingen psalm 132:6 en 10. Ds. K. Boeder kwam van Terwolde-De Vecht. Kerkenraad Geref. Gemeente Dirksland

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2015 Pag. 247, gemeente KRIMPEN AAN DEN IJssel.

Scriba is nu: J.W. van der Ham, IJsseldijk Noord 198, 2935 BM Ouderkerk a/d IJssel, tel. (0180) 683428, e-mail: jw.vanderham@solcon.nl
M.D. Weijers blijft scriba van de diaconie.

Berichten

DIACONALE ONDERSTEUNING IN BINNEN- EN BUITENLAND

De werkgroep Diaconaat en Toerusting van het deputaatschap Diaconale en Maatschappelijke Zorg (DMZ) organiseert samen met het deputaatschap Hulpverlening in Bijzondere Noden op 4 plaatsen een voorlichtingsbijeenkomst over het thema "Diaconale ondersteuning in binnen- en buitenland".
6 februari in GOES en VEENENDAAL en
**13 februari in APELDOORN en BAREN-
DRECHT.**

Alle bijeenkomsten zijn op ZATERDAGMORGEN in het kerkgebouw van de genoemde Gereformeerde Gemeenten van 9.30-12.30 uur. Inloop met koffie vanaf 9.00 uur. Wij hebben bewust voor de morgen gekozen zodat u de middag nog zelf kunt invullen. Hartelijk welkom!

KOSTERSDAG 2016

Op zaterdag 11 juni is de landelijke kostersdag van de Geref. Gemeenten gepland. Alle (hulp)kosters, kosteressen, oud-kosters en echtgenoten worden van harte uitgenodigd op deze dag aanwezig te zijn. Per kerkelijke gemeente vragen we het e-mailadres van de hoofdkoster vóór zaterdag 13 februari a.s. door te geven aan a.v.beek@kliksafe.nl, zodat er via de mail verder gecommuniceerd kan worden over de aanmelding en inhoud van deze dag.

Wij zien uit naar uw reactie!

Met hartelijke groeten,
M. Havenaar, koster Geref. Gemeente.
Benthuizen.
A. van Beek, koster Geref. Gemeente
Apeldoorn.

UITNODIGING GEMEENTEMIDDAG ENKHUIZEN

Onze gemeente te houdt op zaterdag 6 februari een gemeentemiddag, aanvang 14.30 uur. Hierbij zal het door ons gemeentelid dhr. C. Kruk geschreven herdenkingsboek 'Van Ansjoviskerkje tot Ontmoetingskerk' over de 150-jarige geschiedenis van onze gemeente gepresenteerd worden. Wij nodigen alle oud-leden en oud-doopleden hartelijk uit om hierbij aanwezig te zijn.

Voor verdere informatie en aanmelding verwijzen wij u naar www.gergemenkhuizen.nl
Kerkenraad Geref. Gemeente Enkhuizen

ZIN-IN AVOND TE AMERSFOORT

Op zaterdag 6 februari zal de volgende Zin-in avond zijn in Amersfoort. Een bijzondere avond met een apart mannen- en vrouwengedeelte! Als man en vrouw kunnen wij op een verschillende manieren invulling geven aan onze plek in de gemeente en in de samenleving. Dhr. P. Schalk (lid van de Eerste Kamer en nauw betrokken bij de RMU) houdt deze

avond een lezing voor de mannen met als thema 'christelijk leiderschap'. Mevr. N. Verheul-Cijsouw (tot 2014 jeugdwerkadviseur bij de Jeugdbond) verzorgt het vrouwengedeelte van deze avond met als thema: 'vrouw zijn in de gemeente'. Na de pauze bespreken we plenair na.

Locatie: Hoornbeek College Amersfoort, Utrechtseweg 230.
Aanvang: 19.30 uur
Toegangsprijs: € 5,- p.p.

OPNIEUW EEN INHOUDSVOLLE CURSUS EVANGELISATIE IN GOUDA!

De leergang Evangelisatie wordt in samenwerking met het Deputaatschap Evangelisatie georganiseerd. Steeds vaker kom je als gemeentelid in aanraking met mensen die weinig weten van de Bijbel en het christelijk geloof, zoals collega's of burens. Je wilt ze graag iets doorgeven van de bijbelse boodschap, maar hoe doe je dat? Hoe leg je contacten met andersdenkenden of met moslims? Is het dan ook belangrijk om iets te weten over een bijbels-gereformeerde visie op evangelisatie?

Tijdens zevens lesavonden komen deze thema's aan de orde. Deskundige docenten behandelen interessante en leerzame onderwerpen!
Betrokken bij evangelisatiewerk? Of gewoon geïnteresseerd? Doe mee!

Voor het lesprogramma en aanmelding kunt u terecht op de CGO-website www.cgo.nu. Meer informatie is ook verkrijgbaar bij dhr. J.H. Mauritz, directeur CGO-toerustingscursussen (e-mail: jh.mauritz@cgo.nu).

LEERGANG ISRAËL EN DE BIJBEL IN GOES

Van februari tot mei a.s. biedt de CGO in samenwerking met het Deputaatschap voor Israël een Leergang Israël en de Bijbel aan. Deze boeiende oriëntatiecursus van acht donderdagavonden is bedoeld voor ieder die zich betrokken weet bij het Joodse volk. Onderwerpen die aan de orde komen: de geschiedenis van het Joodse volk - de plaats van Israël in het NT - Joodse rituelen; Judaïsme - de vervangingsleer getoetst - de Messiasverwachting in het OT - de Messiasverwachting in de Joodse godsdienst - onze houding t.o.v. Israël, oudtestamentische profetieën en Israël - onze opdracht t.o.v. Israël. De lessen worden gegeven door diverse docenten die betrokken zijn bij het werk onder het Joodse volk. Cursusdata zijn: 18 februari - 3 maart - 17 maart - 31 maart - 14 april - 28 april - 12 mei - 19 mei. Cursuslocatie: Sionkerk, Goes. Er worden geen tentamens afgenomen en er hoeven geen lesboeken te worden aangeschaft. Voor een uitgebreid programma en aanbevolen literatuur verwijzen wij u naar de CGO-website www.cgo.nu. U kunt zich hier ook inschrijven.

ZANGAVONDEN

Capelle a/d IJssel

Psalmzangavond op zaterdag 6 februari, aanvang: 19.30 uur een, in de Moriakerk te Capelle a/d IJssel-West. Ds. A. Moerkerken hoopt de opening, een meditatie en de sluiting te verzorgen. Opbrengst is t.b.v. orgelfonds.

Elspeet

Psalmzangavond met cd-opname op zaterdag 30 januari, aanvang: 19.00 uur, in de Hersteld Hervormde Kerk, Vierhousterweg 45 te Elspeet, m.m.v. de bovenstengroepen uit Barneveld en Rijssen en Leo van Lagen, als organist. Collecte voor o.a. de Hudson Taylor Stichting.

Goes

Zangavond op zaterdag 6 februari, aanvang 19.00 uur, in de Sionkerk van de Geref. Gemeente te Goes, Louise de Colignylaan 17, m.m.v. de mannenkoren De Lofzang uit Goes en Jeduthun uit Amersfoort. Spreker: ds. C.J. Meeuse. Collecte t.b.v. kindertehuis Jemima, Israël.

Veenendaal

Psalmzanghalffuur op zaterdag 6 februari, aanvang 19.00 uur, in de Westerkerk, Goud-

vink 2, Veenendaal, m.m.v. organist Gert Jan Schipper. Collecte voor o.a. Stichting Joseba. Zie voor meer info: <http://www.stichtingjoseba.nl>

CONTACTGROEPEN HELPENDE HANDEN

Helpende Handen organiseert de komende maanden weer verschillende contactgroepbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten is er voor jongeren en volwassenen met een beperking, hun ouders en verwanten gelegenheid voor ontmoeting en het uitwisselen van ervaringen. U en jij zijn van harte welkom! Ds. D. de Wit spreekt donderdagavond 4 februari over *Klaagliederen 3:27 en 28* tijdens een bijeenkomst van de contactgroep **Spina bifida**. Deze bijeenkomst wordt gehouden in Leerdam.

Het thema 'Openheid' staat centraal tijdens de lezing van J. van Buuren tijdens de bijeenkomst van de contactgroep **Syndroom van Turner**. Deze bijeenkomst wordt 6 februari 2016 gehouden in Woerden.

De contactgroep **Gedragsproblemen** organiseert drie bijeenkomsten over *kinderen bij wie sprake is van een VP-kloof*. De inleiding tijdens deze bijeenkomst wordt gehouden door mevr. J. van den Ende. De bijeenkomsten worden gehouden op 3 maart (Apeldoorn), 16 maart (regio Gouda) en 7 april ('s-Gravenplolder).

Tijdens een bijeenkomst voor **mantelzorgers voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel** zal ds. A. Schot spreken over het thema 'Draagt elkanders lasten; mantelzorg in Bijbels licht'. Deze bijeenkomst wordt donderdag 10 maart gehouden in Amersfoort. Ds. A.T. Huijser spreekt tijdens de contactgroepbijeenkomst **Downsyndroom** over het onderwerp 'Draaglast en draagkracht'. De bijeenkomst is 9 april in Woerden.

Voor mensen met een **lichamelijke beperking** zal ds. G. Bredeweg zaterdagmiddag 9 april een *meditatie* verzorgen in Middelburg.

Jongeren met een lichamelijke beperking zijn zaterdag 9 april welkom op een jongerendag die in Zegveld gehouden wordt. Mevr. L. de Visser spreekt dan over 'Omgaan met verlies'. 's Middags zijn er workshops.

Het onderwerp 'Vrijtijdsbesteding voor kinderen en jongeren met een lichamelijke beperking' staat centraal op een bijeenkomst voor **ouders van kinderen met een lichamelijke beperking**. Deze bijeenkomst wordt donderdagavond 21 april gehouden in Gouda.

Zaterdag 23 april zijn mensen met een **lichamelijke beperking** welkom op een bijeenkomst in Hardinxveld-Giessendam. Tijdens deze bijeenkomst zal stud. E.J. Boudewijn een *meditatie* verzorgen en spreekt dhr. Klaver (SDOK) over 'Geloven met gevolgen'.

Voor meer informatie en aanmelden kunt u terecht op www.helpendehanden.nl/contactgroepbijeenkomst. U kunt ook mailen naar info@helpendehanden.nl of bellen naar 0348 48 99 70.

STUDIEDAG 'RELATIE EN AUTISME, OVER DE INVLOED VAN AUTISME OP LIEFDESRELATIES'

Platform 'Autisme in de kerk' organiseert op 2 april een studiedag met als thema 'Relatie en autisme, over de invloed van autisme op liefdesrelaties'. De dag is bedoeld voor echt)paren en stellen van wie één van de partners autisme heeft, ambtsdragers, professionals en andere belangstellenden.

De dag is verdeeld in een ochtend- en middagprogramma. In de ochtend zal Gerda Bastiaan, verpleegkundig specialist bij het Therapeutisch Centrum GGZ te Emmeloord/Lelystad en werkzaam bij Steunpunt Autisme De Zonnehoeke te Apeldoorn, een lezing houden. Ze zal vanuit christelijk perspectief onder andere aandacht besteden aan de herkenning van en erkenning voor gevoelens van wederzijds verdriet, eenzaamheid en onmacht.

Na de hoofdlezing zal er een interview gehouden worden met een ervaringsdeskundig echtpaar en zal er een forumbespreking plaatsvinden over het thema van de dag. In het forum kunnen de aanwezigen in gesprek gaan met de spreker, een predikant en de ervaringsdeskundigen.

De middag staat in het teken van twee workshoprondes waarin de deelnemers de keuze hebben uit tien verschillende workshops, een bijeenkomst gericht op ontspanning en nazorg en een stilleruimte. Het Platform 'Autisme in de kerk' wordt gevormd door de organisaties Dit Koningskind, Helpende Handen, Op weg met de ander en SGJ Christelijke Jeugdzorg.

Voor meer informatie en aanmelden: www.opwegmetdeander.nl/studiedag/. Deelname aan de studiedag kost € 25,- p.p. (inclusief lunch).

Wanneer? zaterdag 2 april

Waar? Hoornbeek College,

Utrechtseweg 230, Amersfoort.

WERKGROEP

OUDERSENFAMILIERONDOM

De werkgroep ouders en familie rondom mensen met een andere geaardheid is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in het gezin en/of familiekring. Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl We beleggen regionale bezinningsavonden voor ouders en familie van mensen met een andere geaardheid. Op 29 januari voor de

regio Randstad, 12 februari 2016 voor de regio Zuid-Zuid/Zuidwest en 18 maart 2016 Noord/Oost. De aanvang is om 19.30 uur. Aanmelden kan door een e-mail te sturen naar oudersenfamilierondom@klikSAFE.nl. Na aanmelding ontvangt u verdere gegevens.

RONDWANDELING DOOR AMSTERDAM

Op 20 februari is er weer een rondwandeling door het centrum van Amsterdam. Onder leiding van dhr. C. Hotting kunt u de rijke historie van onze hoofdstad in ogenschouw nemen. Kosten: € 10,- per deelnemer. gezin met kinderen onder de 12 jaar € 25,-. Opbrengst is ten bate van o.a. evangeliesatiepost Bij Simon de Looier. Tel. 0228 317447 / 0610790406. Start: 10.00 uur bij centraal station, einde om 12.30 uur bij De Looier. Lunchpakket meenemen.

THEMABIJENKOMST FEBE EN RMU

Gezamenlijke bijeenkomst van Febe en de RMU. Het onderwerp van deze bijeenkomst is:

'Euthanasie: maximale of minimale zorg?'
Wat is mijn plicht en wat kan of moet ik weigeren?

Sprekers: dr. G.G. van Bruchem- van de Scheur (verplegingswetenschapper en docent aan de Hogeschool Rotterdam) en mr.

A.B. Bouter (advocaat).

De bijeenkomst wordt gehouden op maandag 15 februari. Locatie: Driestar Educatief, Burgemeester Jamessingel 2 in Gouda. Aanvang: 19.45 uur.

Aanmelden is verplicht. graag voor 8 februari via de website <http://www.rmu.nu/bijeenkomst-euthanasie> iedereen is van harte welkom!

Meer informatie: www.febezorg.nl en www.rmu.nu

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

* Op 8 januari was het precies 30 jaar geleden dat ouderling Joh. Arends werd bevestigd in het ambt van diaken in onze gemeente. In 1993 werd hij bevestigd in het ambt van ouderling.

Tevens herdacht br. Arends dat hij al ruim 40 jaar zijn koopwaar (fruit) mag aanbieden aan zijn klanten op diverse warenmarkten in en rond Enschede.

Tijdens de receptie werd hem door de burgemeester van Enschede, dhr. O. van Veldhuizen, een Koninklijke onderscheiding uitgereikt. Hij is benoemd tot lid van de Orde van Oranje-Nassau.

Onze broeder mag nog steeds zijn koopwaar aanprijzen op de markt, maar hij mag ook in de gemeente van Enschede die Parel van

grote waarde aanprijzen, Die om niet te verkrijgen is.

Kerkenraad Geref. Gemeente Enschede

* Op 22 december werd diaken W. Verhoog 65 jaar. Die datum markeerde het einde van zijn dienstverband bij de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. Gezien de breedte van de contacten die hij in zijn dagelijks werk heeft opgebouwd in Nederland en ver daarbuiten is de periode daarvoor bij verschillende gelegenheden bij het afscheid stilgestaan. Dit gebeurde ook op 10 december 2015. Bij die gelegenheid werd hem een Koninklijke onderscheiding uitgereikt. Willem Verhoog is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De burgemeester van Eemnes, zelf registeraccountant, speldde de versierselen die bij deze onderscheiding horen op. De burgemeester memoreerde de verdiensten die aanleiding waren om deze onderscheiding toe te kennen. Die bestaan uit een indrukwekkende lijst van werkzaamheden binnen de wereld van de beroepsgroep van accountants, maar daarbuiten noemde de burgemeester ook nadrukkelijk de verdiensten die br. Verhoog binnen de Gereformeerde Gemeente van Soest heeft. Soli Deo Gloria.

Kerkenraad Geref. Gemeente Soest

Kerkdiensten

ZONDAG 31 JANUARI 2016

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. M. Karens; Alblas-serdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. E. Hakvoort; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam 10.00 en 16.00 uur stud. M.H. Schot; Apeldoorn 10.00 en 18.00 uur ds. H. Brons; Arnhem 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Barendrecht 10.00 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Belzen; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. P. Melis; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur stud. J.B. Huisman; Bodegraven 10.00 uur ds. H. Paul en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Borsele 9.30 en 18.00 uur stud. W. Mouw; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 17.00 uur ds. M.J. van

Gelder; Delft 10.00 uur ds. A.J. Gunst; Deventer 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Dinteloord 14.30 uur ds. S. Maljaars; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. H. Hofman; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. C.A. van Dieren; Ede 9.30 (H.D.) en 16.00 uur ds. J. van Laar; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. H. Brons; Enter 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Gorinchem 16.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Goudswaard 10.00 en 18.00 uur stud. E.J. Boudewijn; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 15.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 14.30 uur ds. P. Mulder; Hilversum 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur stud. M.H. Schot; Hoede-

kenskerke 16.30 uur ds. C. Harinck; Hoofddorp 18.30 uur ds. E. Hakvoort; Hoogvliet 19.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Kampen 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kapelle-Biezelinge 18.15 uur ds. G.J. Baan; Katwijk aan Zee 10.00 en 17.00 uur ds. J.S. van der Net; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 10.00 uur ds. J. Driessen en 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur stud. M.T. Al-Chalabi; Meliskerke 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Melissant 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 14.30 uur ds. S.W. Janse; Middelharnis 9.30 uur stud. J. de Kok; Mijdrecht 19.00 uur ds. B. Labee; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 19.00 uur ds. A.J. Gunst; Nieuw-Beijerland 9.30 uur ds. A. Vermeij; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. P.D. den Haan; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00

uur ds. C.J. Meeuse; Nijkerk 18.30 uur ds. J. van Laar; Nisse 14.30 uur stud. W. Mouw; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterend 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Opheusden (in Ger. Gem. in Ned.) 12.00 en 19.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 14.30 uur ds. G. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Oudemirdum 19.30 uur ds. J.B. Zippro; Poederoijen 14.30 uur ds. J. Schipper; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele en 16.00 uur stud. J.B. Huisman; Puttershoek 10.00 uur ds. G. Clements en 19.15 uur ds. H. Hoffman; Rhenen 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Rilland-Bath 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-Centrum 15.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Scheveningen 15.30 uur ds. W. Harinck; Sint Annaland 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Sprang-Capelle 9.30 en 15.00 uur ds. M. Mondria; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 14.30 uur ds. G. van Manen; Tholen 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. B.J. van Boven; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. A. Schot; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Westkapelle 14.00 uur ds. G.J. Baan; Westzaan 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Woerden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Eckveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. J. Mijnders en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. C. Vogelaaar.

DINSDAG 2 FEBRUARI 2016

Brakel 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Marknesse 19.30 uur ds. E. Hakvoort; Uddel 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

WOENSDAG 3 FEBRUARI 2016

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 19.30 uur ds. J. van Belzen; Hoofddorp 19.45 uur ds. A. Schreuder; Meeuwen 19.30 uur ds. M. Mondria; Meliskerke 14.30 uur (bev. dienst) ds. J.M.D. de Heer en 19.00 uur (intrededienst) ds. S. Maljaars; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Opheusden (in Ger. Gem. in Ned.) 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Poederoijen 19.30 uur ds. G. Pater; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Sint Annaland 19.30 uur ds. M. Joosse; Soest 19.30 uur ds. J. van Laar; Urk 19.30 uur

ds. E. Hakvoort; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Zwolle 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

DONDERDAG 4 FEBRUARI 2016

Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. A. Verschuure; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur (voor de zending) ds. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 19.45 uur ds. C. van Ruitenburg; Poortvliet 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Puttershoek 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Ridderkerk 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Pater; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. A. Schot; Zwijndrecht 19.30 uur ds. E. Hakvoort.

VRIJDAG 5 FEBRUARI 2016

Emmeloord 15.00 uur (huw.bev.) ds. P.G. Heijkamp; Rijssen-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder; Sint Annaland 14.30 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan.

EVANGELISATIE SAMENKOMSTEN ZONDAG 31 JANUARI 2016

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 en 16.30 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ds. M. Mondria.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Westkapelle heeft met droefheid kennisgenomen van het overlijden van zijn oud-diaken

K.P. Verhulst

Van 1968-2004 heeft hij de gemeente getrouw gediend als diaken. Ook was hij in deze jaren betrokken bij de plaatselijke zendingscommissie waarvoor veel werk is verricht.

De Heere ondersteune en vertrooste zijn kinderen en verdere familie in dit grote verlies en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad, A.B. Dekker, preses
W. de Visser, scriba

Westkapelle, 14 januari 2016

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Ermelo deelt mede dat in de hope des eeuwigen levens, na een ernstige ziekte is overleden haar oud-ambtsbroeder de heer

Adriaan Lobbezoo

in de leeftijd van 83 jaar.

Met de hem geschonken gaven mocht hij de gemeente in alle getrouwheid van januari 1986 t/m december 1997 dienen in het ambt van diaken.

De Heere heilige deze roepstem aan ons aller hart.

De kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Ermelo, Ds. P. Melis, preses
A. Verschoor, scriba

VAN STAVEREN
 Begrafenisverzorging
 Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn
 Dag en nacht bereikbaar, in elke regio
 (0172) 23 33 38
Wij verzorgen alleen begrafenissen

De Verrassing
 Bungalowpark
 Al 60 jaar
 verrassend op Texel!
 www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Welkom terug op ons park!

Te huur: 4-pers. vakantiewoning aan de rand van **Aagtekerke**, 2 km van Domburg, vrij uitzicht, grote tuin.
www.huisjevanhoutinaagtekerke.nl

www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933

TE HUUR IN VEENENDAAL
 30 of 40 m2 kantoorruimte/showroom nieuw op 1e etage, met pantry
 Turbinestraat 8H Tel. 06-51267945.

Ambtskleding
Herenkleding
Trouwkostuums

Geerts
 herenkleding
 Dorpsstraat 229,
 3925 KC Scherpenzeel
 tel. (033) 277 88 99
 www.geertsherenkleding.nl

4-DAAGSE BUSEXCURSIEREIS
'In het spoor van de reformatie'

499 JAAR / 1517-2016

DINSDAG 18 T/M VRIJDAG 21 OKTOBER
 Ds. G.J. van Alst en organist Pieter Heykoop
 4-daagse samenhangreis met meditatie in de aanloop naar 500 jaar reformatie. In historische kerken zal de dominee stilstaan bij het belang van de Reformatie. Naast Wittenberg bezoeken we Erfurt waar het Augustijner klooster ligt en de stad Eisenach waar de Wartburg ligt. Verblijf in 4* Best Western Hotel in Jena op basis van halfpension.
 voor alle reizen geldt: Deo Volente

BURGT*URS
 Margrietstraat 30, 4401 EZ Yerseke | Tel. 0113-573681
 Mob. 06-22296733 | info@burgtours.nl | www.burgtours.nl

- busexcursiereizen
- vaarvakanties
- vliegereizen
- samenhangereizen
- themareizen
- fietsvakanties

Stijlvolle rouwjurkjes
petra-kinderrouwkleding.nl

KOSTHUIS aangeboden in GOUDA
 voor meisje van de PABO. Vlakbij station en school. Tel. 0182-526185.

Dorst
 BEGRAFENISVERZORGING

Voor het verzorgen van begrafenissen op Tholen, Sint Philipsland, Schouwen-Duiveland, Zuid-Beveland e.o.
 U mag vrijblijvend informatie of een wilsbeschikking aanvragen.
 Molenpad 4, 4696 BP Stavenisse | tel. 0166-697438
 www.begrafenisverzorgingdorst.nl
 (Wij verzorgen geen crematies.)
Voor een respect- en stijlvolle begeleiding

Te huur op CAMPING DE BEUKENHOF te Tiendeveen:
Stacaravans en chalets 4 en 7 pers.
 Vanaf €395 all-in. Ook nog volop kampeerplaatsen vrij. Boek nu!
Tevens gevraagd meisjes vanaf 18jr die recreatiewerk willen doen op de camping (geen betaalde baan).
 www.campingdebeukenhof.com
 Tel. 0528-331246.

Mooie, ruime vakantiewoning (max. 8 pers.) in ZEELAND.
www.boerderijvakantiezeeland.nl
 Tel: 0113-302209

Studeren in Antwerpen/Merksem?
 Bij de evangelistiepost de Bron in Merksem zijn **kamers te huur**.
 Meer info: www.indebron.nl of 06 53 93 37 33.

Heb jij een boodschap aan jongeren?

Denk je over een baan als leraar godsdienst? De opleiding voor dit prachtige beroep kun je volgen aan de hbo-opleiding van de CGO. Informatie over deze opleiding wordt gegeven op D.V. donderdagavond 11 februari 2016, zaterdag 12 maart 2016, woensdagavond 11 mei 2016, donderdagavond 26 mei 2016 en woensdagavond 15 juni 2016 in het gebouw van Driestar educatief te Gouda. Je kunt ook vrijblijvend een college volgen op een woensdagavond.
Voor bevoegde docenten zijn aantrekkelijke vrijstellingen mogelijk!

Kijk voor meer informatie op www.cgo.nu/hbo-opleiding/Voorlichting2016.

Van harte welkom!

CGO 40 jaar
 CURSUS GODSDIENSTONDERWIJS

BBV Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
 3774 JW Kootwijkerbroek
 (0342) 44 18 12
 www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
 (06) 50 21 72 55

Cedrah Wonen, zorg en diensten vanuit een reformatorische levensovertuiging

Kiezen voor kwalitatief hoogwaardige ouderenzorg

Ontdek welke zorg wij bieden op cedrah.nl.

Cedrah biedt wonen, zorg en diensten aan ouderen die bewust kiezen voor een organisatie met een reformatorisch identiteitsprofiel. Cedrah gaat uit van de Gereformeerde Gemeenten in Zeeland en Zuid-Holland en de Christelijke Gereformeerde Kerken in Rotterdam en omgeving.

Meer informatie? Bel naar 0118 67 66 00, mail naar zip-info@cedrah.nl of ga naar cedrah.nl.

Cedrah
Wonen · Zorg · Diensten

7e BETUWSE MANNENZANG
Grote of St. Maartenskerk in Tiel
D.V. vrijdag 5 februari 2016,
19.30 uur. Niet-ritmische psalmzang met bovenstem, orgel en trompetten! Info: www.betuwsemannenzang.webklik.nl
Organisatie: A.J. Karens

In een goede groeps sfeer bouwen aan de toekomst van Roemenië?

Wij zoeken jongeren (M/V) (18 t/m 30) (bouwervaring is fijn, niet noodzakelijk) die van D.V. 21 juli t/m 12 aug. willen helpen met de bouw van ons project in ROEMENIË.

Voel je wat voor dit avontuur? Kijk voor informatie op www.werkgroepzegveld.nl en mail naar werkgroepzegveld@gmail.com

ES Vakanties

Vakanties in eigen sfeer

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen? Vanaf € 495,- per week staat uw **stacaravan in Oostenrijk** klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en animatieteam voor jong en oud. Info: www.es-vakanties.nl of bel: 055 3030083.

Gezocht!! Wij zijn op zoek naar het boekje 'BRAKEL Braakliggend land' geschreven door mijn opa P.H. Duijzer. Heeft u dat nog voor ons? Xandra van Tuijl-Duijzer, 0418-677227 Molenkampsweg 16, 5306 VP Brakel

Werken met een intensieve begeleidingsgroep?

Informatiemorgen

Kennis maken

Middels een informatiemorgen bieden wij u de gelegenheid om kennis te maken met de doelgroep.

Welkom

U bent van harte welkom op D.V. zaterdag 20 februari van 09:30 uur tot 12:30 uur op locatie Kesteren.

Aanmelden

Aanmelden is mogelijk tot 13 februari via pz@deschutse.nu.

De Schutse
identiteitsbewust,
betrokken en cliëntgericht

De Schutse, Stationsstraat 28, 4041 CJ te Kesteren
0488 483322 | www.deschutse.nu

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
P.H. VAN DER LEER

Wij verzorgen
alleen begravenissen

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal
T 0318 - 526641

Begravenisverzorgers
P.H. van der Leer
G. Wegenaar

E info@phvanderleer.nl
W www.phvanderleer.nl
24 uur per dag bereikbaar

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE

Tel: 010-4517471

CO2 metingen

Advies en installatieburo

Voor een vrijblijvende offerte

aktie@kiksaf.nl

SHG al meer dan 35 jaar een begrip

SHG
Stichting Na Verloofde in Gedenkte

Kraamzorg
0187 - 48 91 73
B.g.g. 0342 - 49 21 55

Thuiszorg
0166 - 65 26 05

Maandag t/m vrijdag van 9.00 tot 11.00 uur
Vrijdag ook van 19.00 tot 21.00 uur

Zie voor informatie en aanmelden www.shgzorg.nl

DAGTOCHT ANTWERPEN

m.m.v. rabbijn L.B. van de Kamp
Leiding: Dep. voor Israël

D.V.
WOENSDAG
24
FEBRUARI

Prijs: € 99,-
(incl. lunch en diner)

Bezoek aan:

- voormalig doorvoer-kamp Fort Breendonk
- indrukwekkende kazerne Dossin
- synagoge en Joods wijk

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
BEZOEK NA DE ERVENDE GEDENKTE
0348-48 99 29

meer info:

www.dep-israel.nl

Fiscaal advies voor predikanten & administratieve ondersteuning voor kerkenraden

+

Drs. Arjan Pul RB
Belastingadviseur

- Ruime ervaring in het verzorgen van aangiften en aanverwante fiscale zaken
- Administratieve ondersteuning kerkenraden (salarisverwerking kosten e.d.)
- Netwerk voor kerkrechtelijke vraagstukken en schuldhulpverlening

Van Lienden & Kooistra
— ACCOUNTANTS ADVISEURS —

Barneveld 0342 - 400 625 Rhenen 0317 - 615 686 vlkadvisers.nl/predikanten

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken voor jong en oud, Voordeelboeken, Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD • angst • burn-out • depressie • faalangst • fobie • gedragsproblemen • identiteitsproblemen • lichamelijke spanningsklachten • negatief zelfbeeld • onzekerheid • opvoedingsproblemen • paniek • piekeren • PDD-NOS • relatieproblemen • slaapproblemen • somberheid • spanning • stress • syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

ZELHEM, t.h. 4 pers. vakantiebung.
Heerlijk rustig gelegen, leuke omg. om te fietsen, wandelen en andere uitstapjes. Meer info. Bel 0641795257

Te koop: net chalet op De Hofstee in Nunspeet. Voor meer informatie www.dehofstee168.nl of bel 0344-600454. Vraagprijs: € 20.000,-.

Puur en simpel. Houden zo! Laat de massa maar gaan.
www.kamperenopdeanderekant.fr

Praktijk den Uijl
biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

ELSPEET: T.h. 2-4 p. vakantiechalet, per wk/wknd, v.a. april t/m okt. op rustig park Reeënlust (Staverden). Veel fiets-/wandelmog. Gr. tuin met terras, stenen BBQ en overkapt zitje, meer info/foto's op aanvraag.
Tel: 06 20900505,
info@annemariebruning.nl

Te huur: NIEUWE vak.woning (2-6 pers) aan de rand van Grijskerke, centraal op **WALCHEREN**, m.i.v. de meivak. Meer info: 0118-592830/0649497590

Fides
praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Somberheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

Voor Verantwoorde Boeken!
www.derooboeken.nl
078-6124081

de Laatste Eer.
Sprang-Capelle

Voor een stijl- en respectvolle begrafenissen

Wij verzorgen Begrafenissen in de gehele regio en Het Land van Heusden en Altena

We zijn dag en nacht bereikbaar op: **0416-27 53 42**

Vrijblijvend kennismaken?
0416-27 97 96

www.laatste-eer.com

Orgelmakerij Boogaard

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie- Stem- en onderhoudswerk

DRIEKLOMP
 UITGEBOUWDE HELFT VAN DUBBEL WOON-
 HUIS MET GARAGE EN 5 SLaAPKAMERS

RENSWOUDE, ELZENHOF 8

Op rustige locatie net buiten de dorpskern en in kindvriendelijke wijk mogen wij u deze HELFT VAN EEN DUBBEL WOONHUIS aanbieden. De woning is gelegen op een perceel van 322 m² en beschikt over een garage en een mooi aangelegde tuin die is gesitueerd op zuidoosten. In 1996 is de woning over de gehele achterzijde uitgebouwd en het resultaat is een lichte woning met royale leefvertrekken. De 5 slaapkamers, de uitbouw en de aanwezigheid van een bijkeuken en garage maken deze woning een echt familiehuus.

Vraagprijs... € 319.000,- k.k.

MAKELAARS EN RENTMEESTERS
 Apeldoornsestraat 95 te Voorthuizen - tel. 0342-474000 - www.drieklomp.nl

HUDSON TAYLOR
 Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Wie geeft Li Ping een Bijbel?

De kerk in China groeit. De Hudson Taylor Stichting ondersteunt met:

- Onderwijs
- Lectuur
- Toerusting
- Diaconaat

Help mee. Steun ons!
 NL56 RABO 0347 3760 29

www.hudsonaylor.nl

Vakantie op de Veluwe alvast boeken? Mooi chalet in Uddel. 8 pers.
 Van alle gemakken voorzien. Info:
 www.chalet-uddel.nl / 06-22786192

HARKES
 Begrafnissen

Dokter Hamburgerlaan 59
 2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafnissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

AMBTSKLEDING...

Klamars
 FASHION

's-Gravenstraat 63
 4431 AB 's-Gravenpolder
 0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
 info@klamarsfashion.nl
 www.klamarsfashion.nl

ADVIES AAN HUIS MOGELIJK!

Van Manen
 timmerbedrijf

kerkbanken
 bankstofferings
 kansels
 doopvonts
 lessenaars
 collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
 Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
 t (0342) 44 29 60
 www.timmerbedrijfvanmanen.nl

In de knop gebroken

Reformatische vereniging voor ouders bij wie tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte kind(eren) zijn overleden
 www.indeknopgebroken.nl tel. 06 - 49 499 499

HULP NA EEN ONGEVAL

Bent u slachtoffer geworden van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

Voor meer informatie: www.db-letselschade.nl of 0252-701108.

db LETSELSCHADE

Colofon

De Saambinder
 Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur:
 ds. G.J. van Aalst

Redactoren:
 ds. B. Labee, ds. C. Neele

Bijdragen van medewerkers
 ds. G.J. van Aalst,
 Molendijk 115a, 3204 JA Klaaswaal
 T 0186-576990
 E gjvanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie
 ds. B. Labee
 Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
 T 0318-51 35 97
 E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties
 ds. C. Neele,
 Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
 T 010-5017707
 E c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten
 redactie-secretaris: J.J. Verhage
 Kloosplantsen 131
 2985 SC Ridderkerk
 T 0180-420865, F 0180-423583
 E jj.verhage@kliksafe.nl
 Aanlevertijd: Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
 postbus 608, 3440 AP Woerden
 T 0348-489900, F 0348-483599
 E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij,
 postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
 T 078-6912899, F 078-6919536
 E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
 Familieberichten € 0,40 per mm.
 Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
 Adreswijzigingen enz. aan:
 Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
 postbus 608, 3440 AP Woerden
 T 0348-489900
 F 0348-483599
 E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden
 IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
 De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
 voor Nederland: € 13,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober);
 voor het buitenland:
 € 26,- per jaar + extra portokosten.
 Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika
 Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
 St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
 E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Waarom komt niet elke zinsnede uit het tweede gebod in ons Troostboek aan de orde?**

Laatst werd in onze gemeente zondag 35 van de Heidelbergse Catechismus behandeld. Toen viel het me op dat er in de vragen 96, 97 en 98 geen of nauwelijks aandacht wordt besteed aan de bedreiging en de belofte van het tweede gebod. Kunt u hiervoor een verklaring geven in 'De Saambinder'?

Beperking

Het is een grote zegen dat de Heere ons verschillende catechismussen heeft gegeven. De meest bekende onder ons is de Heidelbergse Catechismus die ook wel het leer- en troostboek van Gods Kerk wordt genoemd. Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus, twee Godgeleerden en 'van God geleerden', hebben op jonge leeftijd (28 en 26 jaar) deze catechismus in 1563 opgesteld. Onze Dordtse vaders (1618-1619) hebben in de Kerkorde, in artikel 68, opgenomen: 'De dienaars zullen alomme des zondags, ordinaarlijk (= gewoonlijk) in de namiddagse predikatie, de somma der christelijke leer in de Catechismus, die tegenwoordig in de Nederlandse kerken aangenomen is, vervat, kortelijk uitleggen, alzo, dat dezelve jaarlijks mag geëindigd worden, volgende de afdeling van de Catechismus zelve daarop gemaakt'. Nu is een Catechismus niet meer en niet minder dan een korte samenvatting van de leer die naar de Godzaligheid is. Daarom zullen er zeker zaken zijn die niet benoemd worden in onze Heidelbergse. Onder deze beperking tot de hoofdzaken, moeten we het niet-ingaan op de belofte en de bedreiging van het tweede gebod scharen. Voor een dienaar des Woords - die zichzelf regelmatig moet aanklagen na een uitge-

sproken preek - wel troostvol dat zelfs deze rijke Catechismus niet alle zaken in elke zondagsafdeling noemt die te benoemen zijn. Als dan de kern van de prediking, in alle tekort en gebrek, maar klinken mag! Bij de uitleg van de wetswoorden mogen we er wel van uitgaan, dat wat de Heere letterlijk vanaf de Horeb gezegd heeft, ook op zijn tijd aandacht krijgt.

Uitbreiding

Het is de vrijheid van de prediker om naast de rijke tekst van de Heidelbergse Catechismus wat zaken in de preek te benoemen. In de catechismusverklaring van Ursinus zelf, 'Het Schatboek', treffen we een duidelijke uitwijding aan over de bedreiging en de belofte bij het tweede gebod. De vraagsteller schreef een uitvoerige behandeling hierover in 'De tien geboden' van Thomas Watson te hebben gelezen. Een heel goede gewoonte om ter voorbereiding van de catechismuspraak alvast een verklaring ter hand te nemen! Voor onze jongeren zijn er ook eenvoudige en mooie boeken verschenen. We noemen hier alleen de twee deeltjes van 'Groot Loon, de Tien Geboden, vanuit Gods Woord aan jongeren uitgelegd' (ds. D. W. Tuinier) en 'In Uw spoor, de Tien Geboden uitgelegd aan jongeren' (ds. A.T. Huijser).

Het eigendom van Jezus Christus

In het genoemde 'Schatboek' lezen we voorin wat de bedoeling van de Heidelbergse Catechismus is. Daaruit kunnen we nogmaals afleiden dat niet alles uitvoerig aan de orde komt. Ursinus schrijft: 'De bedoeling van deze leer is: *onze troost en zaligheid*. En deze zaligheid bestaat in het genieten van God als het hoogste Goed; en onze troost bestaat in een vast vertrouwen en een zekere verwachting des eeuwigen levens, waarvan de voorsmaak al in dit leven genoten wordt. Wie het hoogste Goed bezit, is zalig; wie het daarentegen mist, is ongelukkig, ja rampzalig. Hoedanig nu de enige en levende troost is, wordt in de eerste vraag van de Catechismus aangetoond (...): Wat een wonder als we zielsbevindelijk weten van die enige en levende troost. Om naar lichaam en ziel, beide in het leven en sterven, het eigendom te zijn van Jezus Christus.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van 'De Saambinder' kun jij/kunt u mailen naar b.labee@kliksafe.nl of opsturen naar Kerkewijk 115a, 3904 JA VEENENDAAL. Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor al onze lezers, volgt publicatie in een nummer van 'De Saambinder'.

Graag wel wat geduld, er liggen inmiddels ruim zestig (!) vragen te wachten.

Zacharias Ursinus

Caspar Olevianus